

J. PABLO
ELS OBJECTES
1975.

ELS OBJECTES

Sembla un fet indubtable, que en la civilització occidental moderna existeix un predomini cultural artístic, de la literatura (llenguatge escrit-alfabètic; poesia-llingüística), de la pintura (formes, coses, objectes, al pla) i de la música. L'escultura ha estat supeditada, entre altres arts, a un llenguatge i mecanisme expressiu que no li eren propis, principalment la pintura, el significat mateix "d'escultura" ha quedat encorsetat en uns estrets límits culturals.

En la perspectiva més ampla de cossos, objectes i formes a l'espai, tan queda inclosa l'escultura, com el diseny, el joguet o l'objecte etnològic, la escultura estava dins d'aquest mecanisme-llenguatge propi i ultrapasa el seu propi concepte.

Es cert per altra banda que avui hi ha pocs camps de la cultura occidental que estiguin tant desprestigiats i gastats com les arts plàstiques; al nostre país i en els últims anys les alternatives no han estat precisament positives, reafirmen aquesta opinió. La cosa ha quedat: en un dil·letantisme incompreensible als no iniciats, excessivament intel·lectualitzat i al nostre país a més a més colonitzat (art conceptual, art pobre...)

En una pràctica que en definitiva defensa un mercat artístic basamentat en l'especulació, l'obra única o múltiple controlada al màxim, enmarcada en un cercle de cultura artística aristocràtica que socialment no pot tindre pervivència (marxandisme, galeries).

O en una supeditació absoluta a consignas polítiques, pràctica aquesta que encara que a nivell públic no ha tingut massa difusió, existeix, i amb afirmacions dogmàtiques que tan sols serveixen (tal com el temps va demostran) per amagar una falta d'imaginació i de talent que sembla imprescindible per treballar en aquest camp.

A pesar de tot això, no som pocs els que encara veiem unes possibilitats i un futur insospitats en aquesta activitat, i això en la mida que la imaginació per transformar els cossos, objectes i formes que ens envolten es cada vegada més necessària, per la raó que cada vegada aquests objectes són més opressors. Aquest llenguatge característic de "l'espai com volum", a l'hora d'esbrinar i aprofitar els orígens, una rel clara, en les manifestacions que avui s'estudien dins de ciències com l'antropologia, l'etnologia i especialment el folklor (la qüestió es pot centrar en els jocs i juguines), ja que es un fet reconegut que una de les pervivències últimes de les pràctiques adivinatòries així com de molts rituals primitius, avans de l'extinció i oblid definitiu, està en el joc (la capa social més reàcia a aquest oblid es la dels infants), quan els ritus perden el seu valor intrínsec, queden els valors de l'atzar, l'habilitat, la competència, etc., característics dels jocs.

Sembla doncs que un dels elements que ajuda a la formació d'aquest llenguatge es el "ludisme". El que queda avui dels jocs està fora del seu primitiu valor, les activitats

esportives per exemple, es centren cada vegada més en algo estereotipat, uniforme, monòton i freqüentment quan es converteix en espectacle, pasiu i apoltronat per l'espectador; en l'activitat esportiva la competència i l'atzar es basen exclusivament en les qualitats físiques dels qui hi participen, cosa altament interessant desde un punt de vista artístic, si la improvisació imaginativa, i l'evolució freqüent i personal de les regles no estiguesin excloses.

El joguet com objecte material que fa possible el joc, independentment del aprenentatge social que s'oposa pel nen, sembla que no està únicament en funció d'aquest joc, doncs els caràcters amb els que s'ha definit l'essència del joc, serveixen poc per qualificar al joguet (que per ser la seva expressió material, és el que aquí interessa), així doncs els treballs més qualificats que coneixem s'han fet sobre els jocs (Huitzinga i Caillois), així com els treballs matemàtics de teories dels jocs (M.Carner o M.Davis) ens serviran menys que les descripcions fetes pels etnòlegs i folkloristes; aquestos últims plantejen l'origen i circumstàncies on s'inscriu cada fenòmen o motiu de joc, terreny més ampli i ambigüo, però per això més ric i suggerent.

Encara que no és la nostra intenció analitzar o comparar l'estabilitat entre l'entorn de l'home primitiu i fins i tot l'agrícola civilitzat, amb la inestabilitat de l'home ciutadà actual, es evident, que en els estrats més primitius el treball era un cert joc (idea recuperada actualment com "erotisme del treball") i la imaginació popular transformava tot el seu entorn en cada ritus o cerimònia, ara no es tracta únicament de recuperar això, la feina del artista sembla que està en utilitzar el seu mecanisme.

Una aplicació romàntica i superficial del folklor, es per exemple el moviment del grup de cors i dances de la secció femenina. La promoció de les dances rurals determinades, (el seu valor musicòleg es a part i indiscutible), enmarcades en els seus aspectes més anecdòtics i revestits d'un caire de luxe que rarament assolien originariament es algo que tan sols pot ser pasiu desde el principi. En oposició d'això està per exemple el moviment de titellaires, aparegut en el nostre país els darrers anys.

El cas de la publicitat es presenta de manera especial, veiem una similitud en el llenguatge que freqüentment fa servir la publicitat i el llenguatge universal de signes estnològics, per més de que el seu valor social, es ben oposat; en el home primitiu aquests signes imaginatius eren principalemnt una explicació del mon real i de la seva relació amb el mon esperitual superior, la funció publicitaria evident es en el marketing (el consum), per això quan més inmaterial es l'objecte o cosa a vendre, un llibre o un disc, el valor artístic sembla augmentar. L'art utilitzarà aquest llenguatge, no en funció del consum, sino de la expressió individual. Les teories d'informació, comunicació o la semiologia per exemple, base d'aquesta publicitat caldrà tindre-les per tant, molt en compte.

El diseny i més que res la seva ensenyança seria perfecta per aprofundir en un altre dels camps més a prop de la nostra intenció, el dels objectes funcionals. Desde "Arts and Crafts" fins ara, quasi tots els apropaments del diseny a la producció popular d'objectes, han estat limitades i molt parcials. No s'acaba d'entendre l'inmens camp de possibilitats que té la relació i ús dels objectes en les estructures de població no industrials o primitives. La biònica, recent disciplina del diseny que tracta d'extreure solucions

formals-funcionals dels cossos naturals, per l'indústria, i que en el seu camp d'aplicació als objectes menys mecanitzats, més simples es podria associar a les corrents organicistes dels anys trenta, té, en l'ús imaginatiu dels objectes cotidians de les tradicions populars, en les associacions d'objectes o cossos molt diferents per una determinada acció o en la mateixa màgia mimètica, un camp totalment verge per treballar-hi.

En l'exposat fins ara, volem dir en definitiva que l'ús imaginatiu que dels cossos, objectes i formes que realitzava l'home primitiu o el de zones rurals de països civilitzats, es basava en l'ambigüetat d'aquests objectes, cossos i formes, que els objectes funcionals moderns no tenen ambigüetat i en principi es difícil associar-los amb altres significats (no unidireccionals), no previstos, i que l'escultura però com objecte, perd la seva raó de ser popular en la mida que se la fa servir com objecte de luxe decoratiu (la mateixa idea d'expressar amb volums, per sobre de tot, estables i duraders, sembla superada després de les experiències d'art povera o art conceptual). Els objectes de mal gust (kitch) i especialment els objectes impossibles o contradictoris semblen una resposta barroca a aquestes necessitats populars. El "Redy-made" va ésser un primer intent d'utilitzar imaginativament objectes moderns, un inici de folklor universal aplicat als objectes.